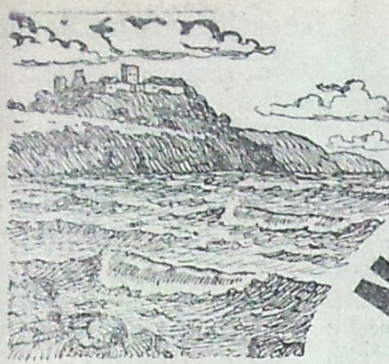




Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD



Udgaaet i et Antal af 1700 Eksempl.
til alle Hjem i Allinge-Sandvig.
Ølsker, Røtsker, Rø og Klemensker

Nr. 471

Freitag den 22 September 1922

10de Aarg.

"Nord-Bornholms Ugeblad"
trykkes i et Antal af mindst 1700 Eksempl.
og forsendes gennem Postvæsenet eller ved
vore Bud i Allinge, Sandvig, Ølsker, Røtsker,
Rø og Klemensker

"Nord-Bornholms Ugeblad"
har den største Udbredelse i Nordre Herred
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

"Nord-Bornholms Ugeblad"
oplagte gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktions etc.

"Nord-Bornholms Ugeblad"
udgaaet hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvvaarlig.

Septembertidningen.

Jeg styrer mit rappe Staalhjul
op over Bakkens Kant;
efter mig hører jeg Landsby-
køternes arrige Glæde.

"Vov vov! — Saa rolig han sidder!
Vov vov — Saa han farer afsted!
Kan ikke faa Tid til at bide;
kan lige til Nød følge med!"

— Heroppe fra slynger sig Vejen
ned i det aabne Land.
Blaaende Højes Linjer
tegner den fjerne Rand.

Mellem de krydsende Veje
og Markernes ternede Tavl
titter bag Poplens Række
mangen lysende Gavl.

Smaahever med Georginer
og gnistrende Solsikkers Guld,
— langs Ladens vidvedte Vægge
staar Vænglet af Stakke fuld.

To brune, kraftige Knægte
følger i Plovens Spor,
De skærer Stribe paa Stribe
dybt i den fede Jord.

De nikker til mig i Farten
et muntret: "Vel staet op!"
Røgen fra Snadderne blandes
med Dampen fra Hestenes Krop.

Morgenens hvide Staalglans
dirrer om Hest og Mand. —
Det er den danske Bonde.
Det er det danske Land.

P. A. Rosenberg,

Til Kamp

under det hvide Flag.

Et Foredrag af Direktør Gregersen,
Teknologisk Institut.

—
Kundskabens Betydning anerkendes
nu overalt i Verden. Jorden
over arbejdes der med utrættelig
Iver paa at give Haandværkerne en
bedre Uddannelse, ikke blot fra Er-
hvervenes Side, men ogsaa fra Re-
geringerne. De stille, dybe, frugt-
bringende Kilder i Folkelivet fanger
ganske vist ikke nær saa meget
som Boblerne paa Overfladen de
smaa Ting, Dagen og Vejen; men
virksom Hjælp og Støtte for Folkene
findes kun i Produktionen.

Al uhyre Betydning var Industri-
ens Støtte under Krigen. Den Part
var den sejrende, som producerede

bedst og havde de mest ødelæg-
gende Midler under Frembringelse.
— Alle Krige kan føres tilbage til
Kamp om Afslætning af Produktionen.
Den historiske Sandhed om
Aarsagen til den trojanske Krig var
ikke Bortførelsen af Helena, men
den, at Grækerne ikke kunde finde
sig i den opblomstrende trojanske
Handel. Det samme gjaldt de store
Religionskrige osv.

Det er en tom Tirade at sige, at
Verdenskrigen har efterladt et ud-
mattet Europa. Efter 30-aarskrigen
varede det c. 150 Aar inden man i
Tyskland nogenlunde forvandt Føl-
gerne af Krigen. Skulde man an-
lægge den samme Maalestok nu,
kunde vi endnu i 25 Aar faa Efter-
virkningerne af Krigen at spore.
— Fremskridtene er ikke store, efter
Generalerne er det Diplomaterne og
Politikerne, der har Ordet paa Kon-
ferencerne, hvor man højst bliver
enige om, hvor man næste Gang
skal spise til Mid., nej, jeg mener
mødes til Konference igen.

Under Krigen saa man som Om-
slagsbillede paa det tyske Tidsskrift
"Jugend" en Tegning af et Staal-
værk i fuldt Arbejde. Som Over-
skrift stod: "Waffenschmiede". Nu
skal der staa "Plaugschmiede", nu
er det Produktionen det gælder, —
ikke den ødelæggende, men den
værdiskabende.

Direktør Gregersen havde nylig
været paa en Tysklandsrejse. De,
der kender det gamle Berlin, som
det var med dets Gendarmen, der
stod stramme og ventede, naar Kej-
seren kom flyvende i sin Automo-
bil, vil næppe genkende Byen.

En lille Anekdoter fra den Gang:
Kejseren ventedes. Gendarmene
stod opstillede, bag ved Publikum
og oppe i Træerne sad Drengene.

En af disse udbryder:
— Kommer det Svinebæst dog
ikke?

En Gendarm vender sig om og
siger strengt:

— Hvad mener Du, Dreng?
— Min Broder. Men hvem me-
ner De?

Berlin er nu snavset og uordent-
lig. Plakattavlerne Henvendelser til
Naaballer og Aftendans vidner om
Aanden i Storbyen; men der arbej-
des i Forstæderne. — — — Der
arbejdes der nede i det hele taget.
Hamburgs Eksport og Import er op-
pe paa det samme som før Krigen.
Produktionens Mængde er til Trods
for kortere Arbejdstid, Bedrøftsaad
m. m. lige saa stor som før.

Noget egentligt nyt fra Erhvervs-
livet dernede kan man ikke paavise,
man gaar ad de gamle Veje, mere
fremskredent og moderne. Den tyske
Arbejders Uddannelse begynder
allerede i Skolen. Det er Læreren
Pligt at gennemdrøfte Erhvervs-
livets Forhold med Børnene, saaledes
at disse ved, hvad de vil være. Der
føres Protokoler over, hvad Børnene
egner sig til, saaledes at Drengene
er orienteret, naar de skal vælge
Livsstilling, og Skolen fungerer

som en udmærket Lærlegeanvis-
ning.

Skoleværksteder er indrettet, hvor
de unge Mænd fra 14—18 Aar en
Gang ugentlig faar Undervisning.
Om Aftenen anvendes disse Loka-
ler af Mestre og Svende. Tyskerne
har ogsaa voldsomt udvidet deres
Arbejdsanvisningssystem, saaledes at
en Mand, for hvem der ikke er
Brug i en Provins, kan faa alle Op-
lysninger om Pladser i andre Lands-
dele. Man sørger ogsaa for, at en-
hver Mand saa vidt muligt faar det
rette Arbejde efter indgaende Un-
dersøgelser af hans psykiske og fy-
siske Ejendommeligheder, saaledes
at han saa vidt muligt faar det mest
mulige ud af sine Evner.

Efter den blodige Krig følger nu
Krigen under "det hvide Flag",
Konkurrencen, hvor Dygtighed er
afgørende. Her er det Erhvervenes
Konkurrencekamp, som føres med en
vis Ridderlighed, og hvor det gæl-
der, at man gensidig kan beundre
hinanden.

Direktør Gregersen sluttede: I den
Fremtid, hvor vor Kvalitet mere end
vor Kvantitet bliver afgørende, ha-
ber jeg, at denne Institution, hvor-
af jeg staa som Lederen, vil kun-
ne uddanne mange Erhvervsoldater
til Kampen under "det hvide Flag".

Under Taarnuret.

Syngende en Klokke
melder Timen rinde.
Hvide Duellokke
steg om Taarnets Tinde.
Langsomt hørt falde
tunge Klokkeglæmme.
— Solrødt over alle
hvide Duehamme.

Sandstensornamentet
langs ad Taarnets Sider
hundredaarig prentet
op mod Tinden glider.
Under Spirets grønne,
kobbertakte Krone
klinger ud den kønne
kloge Klokkeløne.

Højt, hvor Sandstensnirkel
slettes ud for Øjet,
findes Urets Cirkel
ind i Stenen føjet.
Gydens Lazaroner
alle Gadens travle
hører Værkets Toner,
skuer Tidens Tavle.

Se, de hvide Duer
stiger i Spiraler,
fanger Lød og Luer
af en Sol, der daler.
Over Flugt og Stimen
af de hvide Viuger
peger fast paa Timen
Urets gyldne Finger.

Wilhelm From Bartrumsen.

Frederiks Stenbrud.

—
I en gammel Beskrivelse af Born-
holm fortælles, at to Arbejdere fra
Nexø i Aaret 1744 begyndte at bry-
de Sandsten paa det Sted, hvor nu
Bruddet er. Af Stenene tildannede

de Sennepskværne og andre Haand-
kværne. I Aaret 1753 kom Stenhug-
ger Peter Mogensen hjem fra Ud-
landet, hvor han i en Aarrække
havde arbejdet som Billed- og Sten-
hugger. Han fandt Sandstenen me-
get tjenlig til Bearbejdelse og spa-
rede hverken Penge eller Arbejde
for at bringe til Dagen de dybere
liggende Sandstenslag, som var tyk-
kere og bedre. Han fik den konge-
lige Bygmester Generalmajor de
Thura interesseret for Sandstenen,
og denne udvirkede, at der 1754
for Statens Regning, blev anlagt et
større Stenbrud, der efter Kong Fre-
derik den Femte fik Navnet Frede-
riks Stenbrud. Der blev derefter i
mange Aar brudt og udført en ikke
ringe Mængde Sandsten, hvorom
den store og dybe Kule vidner.

Sandstenen laa i Lag, der øverst
kun var et Par Tommer tykke, men
blev tykkere, jo længere man kom
ned. Øverst var der gerne et Jord-
og Gruslag paa 4—5 Fod. De øver-
ste 2 Tommer tykke Lag anvendtes
til Gulvfliser, de tykkere til Byg-
ningssten, Trappesten, Møllesten og
Gravsten. Fra 1776—1784 blev der
fra Stenbruddet leveret 58134 Ku-
bikfod Sandsten til Værdi 24222
Rigsdaler til Bygning af den slev-
sig holstenske Kanal. Fra 1801 til
1806 udførtes ialt 107 Møllesten og
46 Gravstene foruden c. 40000 Ku-
bikfod Bygningssten. 1773 opførtes
den efter daværende Forhold anse-
lige Stenbrudsgaard, ligesom de
prægtige Elme-, Kastanie- og Vald-
nøddetræer, der staa foran Hoved-
bygningen, da blev plantet. I Gaar-
den var 3 smukke Lejligheder, en
for Inspektøren, en for Stenhugger-
mesteren og en for Smedemesteren.
Værket beskæftigede i mange Aar en
Arbejdsstyrke paa 50 til 60 Mand.

Indtil 1806 arbejdede disse i Dag-
løn, men fra den Tid betales Ar-
bejdet med Tildelingen af Stenen
efter Akkord. Stenen sprængtes med
Kiler. Krudt brugtes kun, hvor der
forekom haarde Stene, der ikke var
brugbare, men alene skulde bort-
skaffes. Der udførtes mange Lad-
ninger Sandsten til København,
hvor de f. Eks. blev anvendt til
Kristiansborg Slot, Trekroner, Ly-
netten og flere store Pakhuse.

I Stenbruddet blev der en Mængde
Affaldssten, som det ikke kunde
betale sig at udføre, men som blev
anvendt paa Bornholm, dels til
Bygningsbrug og dels til Gærder,
særlig naturligvis i Nexø, hvor de
mange, smukke Sandstensgærder
endnu vidner derom og giver Byen
Præg. Da man i 1754 anlagde Fre-
deriks Stenbrud var Strækningen
mellem Bruddet og Havet af ube-
tydelig Højde. Da Arbejdet under
Paalandsstorm ofte maatte standse,
og Gruben blev fyldt med Vand,
blev det nødvendigt at opføre en
Dæmning, og dertil var der jo Ma-
teriale nok. For godt Hundrede Aar
siden — i Aaret 1815 — var Dæm-
ningen 16 Fod høj og 7 til 8 Fav-
ne bred, og dog brød Havet næ-

sten hvert Aar Hul i Dæmningen.

I de første 50 Aar svarede Sten-
bruddets Indtægter saa nogenlunde
til Udgifterne, ja, der var i den Tid
en Periode paa over 30 Aar, hvor
der endog var Overskud, men se-
nere gik det tilbage og i Midten af
forrige Aarhundrede standsede Sta-
ten helt Driften. Kulen løb fuld af
Vand, og det hele blev solgt til
Privateje. Omkring 1860 købte Otto
Hansen Gaarden med Jorden af
Mathias Hjorth, der havde faaet
Ejendommen en Del Aar tidligere.
I 1872 gik Otto Hansen i Kompagni
O. E. Sonne og P. Sode, der ud-
bedrede Dæmningen, pumpede Van-
det ud af Kulen og satte Arbejdet
med Brydning af Sten i Gang. 13.
November 1872 kom Stormfloden,
den værste i Mands Minde, brød
Hul paa Dæmningen og fyldte Ku-
len med Vand. Siden har Kulen
ikke været tømt, men der er dog
af og til brudt en Del Sten i den
nordlige Skrant.

Et københavnsk Firma sammen
med Købmand Andr. Funk og Sten-
værksbestyrer Lund købte for nogle
Aar siden en Del af Bruddet og
har i Reglen beskæftiget en halv
Snies Mand. Nu er dette Stenværk
og en Del andre Værker paa Øen
overtaget af de forenede Grunitbrud
i Rønne, der har opnaaet Statsstøtte,
og det er Meningen at der igen
skal arbejdes i det gamle Stenbrud.
Kulen skal tømmes og der sættes
nu mellem Havet og det gamle
Stenbrud en c. 300 m. lang Beton-
dæmning, der skal være c. 2 m.
bred og 2 m. høj over daglig Van-
de. Naar Molen er færdig lægges
der Skinner for Tipvognene oven
paa den til Transport af alt Fyldet,
der skal smides udenfor Molen til
Dækning mod Havet.

C. 40 Mand er for Tiden i Gang
med dette Arbejde, og Halvdelen
af Molen er snart færdig. Der sættes
Kraut paa for at faa den færdig og
faa Vandet ud, inden Efteraarsstør-
mene kommer, og for at faa Sten-
bruddet i Gang snarest muligt, da
der allerede er ret betydelig Bestil-
ling paa Sandsten.

Stenværksejer V. Lund skal være
det nye Stenbruds Bestyrer.

"Østbornholm"

I Svampetiden.

Kendskab og Forsigtighedsregler.

—
Om Efteraaret, naar Dagene bli-
ver kortere og Farveprægten i vore
Skove begynder, da kan vi ogsaa i
Skovbundens Vegetation finde smuk-
ke og interessante Ting, nemlig
Svampene, der allerede nu udfolder
sig baade i Farve og afvekslende
Skønhed.

Hos os benyttes Svampene ikke
meget i den daglige Kost; i andre
Lande — skal blot nævne Sverige,

Lande — skal blot nævne f. Eks. Sverrig, Tyskland og Frankrig — bruges de meget som Fødemiddel, og Kendskabet til dem er overordentlig udbredt, saa at selv Børn har Forstand paa at plukke de rigtige Sorter. Japanerne har i Aartuisinder kendt Svampene og det har været Skik og Brug helt op til vore Dage, at Kejserfamilien med deres Damer og Herrer tog ud paa Svampetur i den tidlige Morgenstund, klædt i dertil egnede Dragter.

Og naar nu Svampesæsonen er inde, da drages alle Svampeelskere enkeltvis eller i Foreninger, ud i Skovene og fylder deres medbragte Kurve med talrige spiselige Arter, som det er saa nemt at kende, naar man blot har set dem og faaet lidt Underretning om dem. Og man handler klogt i at benytte Tiden og berige sin Viden, sin Portemonne og sit Bord.

Svampene har vel mest deres Betydning som Nydelsesmiddel, selv om deres Næringsværdi ikke er helt ringe, og der gaar derfor Værdier tabt, naar vi lader dem staa og raadne op i vore Skove.

Det gælder først og fremmest om at kende de giftige Svampe fra de spiselige og dernæst at vise Forsigtighed ved Svampenes Indsamling og Tilberedning.

Den allerbedste Hovedregel er ikke at spise Svampe, før man er sikker paa, hvilken Art, man har for sig. Paa den anden Side er der saa rigeligt at ietkendelige og uskadelige Arter, at man alligevel har nok at vælge imellem.

Vi skal kun give lidt Vink og Forsigtighedsregler:

Man skal ikke indsamle Svampe i fugtigt Vejr, thi da gaar de let i Forraadnelse, ligesom man bør tage unge, ikke helt udviklede Eksemplarer og undgaa alle fordærvede eller blot stærkt udviklede Eksemplarer.

Svampene maa højst ligge ca. en halv Snes Timer, før de tilberedes, Svamperetter bør aldrig opvarmes eller gemmes til næste Dag, thi da kan de give Anledning til Sygdom, man bør aldrig spise raa Svampe, man bør ikke spise for meget af Svamperetter, og altid nyde dem i passende Blanding med andre Fødemidler.

Svampene skæres i Stykker og lægges i kogende Vand en halv Times Tid med Salt, Eddike eller Citronsaft, og derefter bortkastes Vandet. Dette er altsaa en Forsigtighedsregel. Svampene skal, hvor ikke Smør anvendes, koges møre i deres egen Salt uden Tilsetning af Vand. De bliver hurtig møre, men koges de forlænge, bliver de let sejge — de koges under Laag.

Skulde man ved Nydelsen af Svampe blive syg, hvad enten det enten det skyldes en giftig Svamp eller en almindelig Forgiftning, lignende den, der kan finde Sted efter Nydelsen af andre Næringsmidler, maa man øjeblikkelig tilkalde Lægen og til han kommer, lade Patienten drikke lunkent Vand med Smør i, saa han eller hun kommer til at kaste op, og sørge for hurtig Udtømmning af Tarmkanalen.

Der maa ikke bruges Salt, Karlsbadersalt og Mineralvande, men helst amerikansk Olie (voksne en Spiseskefuld, Børn en Dessertskefuld), Underlivet dækkes med hede Vandomsøg. Indtræder Svimmelhed Hovedpine o. lign. lægges kolde Omslag paa Hovedet, og der gives stærk Kaffe, Scherry eller Portvin, men ikke Hofmans- eller Kamferdraaber.

Spronge.

Den Danske Skueplads 1722—1922 23. September.

Ved Overgangen fra det 17. til det 18. Aarhundrede blev her i Danmark, hvad der hørte til Skuespilvæsenet, i Hovedsagen besørget af fremmede Skuespilselskaber eller »Bander«, som man dengang ofte kaldte dem, uden dog at forbinde noget nedsettende dermed. Mange Ords Betydning har jo været forskellig til de forskellige Tider. Der var franske Selskaber, der spillede for de fornemmere Folk, for hvem ogsaa Italienernes Syngespil var beregnede, og der var endelig tyske Selskaber, der mere fandt deres Publikum i de bredere Lag. Længe varede det, inden en Forandring skete i disse Forhold, og det var ogsaa mere et Sammentræf af forskellige Omstændigheder end en patriotisk Trang, der forårsagede Forandringen.

Der havde da i længere Tid i København været et fransk Skuespilselskab, i hvilket der var en Mand ved Navn Montaigu. Han var en dannet Mand, der blev modtaget i Kredse, som ellers ikke aabnede sig for Folk af hans Stand. Han havde giftet sig her, og hans Hustru, som spillede med i Stykkerne, bestod ogsaa en mere end almindelig Dannelse. Da nu Truppen maatte opløses paa Grund af økonomiske Vanskeligheder, blev Montaigu og hans Hustru i København. — Tanken om at spille Komedie paa Dansk maatte dette Ægtepar let kunde faa eller dog let kunde vindes for.

Ude i Provinsen havde der dog vistnok forlængst været set Dilettantforestillinger, ved hvilke der opførtes Stykker af nyere Art paa Modersmaalet. Disse Komedier skyldtes fornemme Personer, der var paavirkede af Udlandets Kultur.

Den jydsk Herremand af gammel Adel, Mogens Skeel til Fusingo, havde forfattet et Stykke, hvori han gav sin Harme Luft mod den nye tyske Adel, og man kan let tænke sig dette Stykke opført ved en Festlighed paa Fusingo. Det ligger nær, at ogsaa i Hovedstaden flere havde haft Lyst til at se Skuespil paa Dansk, og den fornemme og højt dannede Frederik Rostgaard har i alt Fald hørt til disse.

Samtidig var der i København en ung Professor, der kendte det franske Skuespil nøje, var bleven stærkt grebet deraf og vistnok allerede havde skrevet flere Komedier, han havde liggende i sine Gemmer. — Det var Ludvig Holberg.

Disse tre, Montaigu, Rostgaard og Holberg, fandt hinanden, uden at vi bestemt ved, hvorledes det er gaaet til. Maaske Rostgaard har opfordret Montaigu, der stod ledig paa Torvet, til at ansøge Regeringen om Tilladelse til at opføre Skuespil paa Dansk, og desuden lovet at støtte ham. Han maa saa have sikret sig Holberg som Teaterdigter, uagtet han et Par Aar i Forvejen havde været højst forbitret paa ham, da han troede, at han, Holberg, i sit satiriske Digte »Peder Paars« havde sigtet til Rostgaard, der var Ejer af Anholt, hvortil Digteets Handling var henlagt.

Det danske Skuespil i København kom paa denne Maade i Gang. Skuepladsen var i Lille Grønnegade (nuværende Ny Adelgade) og Skuespillerne fik man blandt Studenterne, uagtet Professorerne, der ikke synes derom, søgte at hindre det.

Man begyndte den 23. September. Først stod Montaigus Hustru frem, forestillende den muntre Komedies Gudinde i Oldtidens Grækenland. Hun fremsagde en Prolog paa Vers, som Rostgaard havde skrevet.

I denne sagde hun, at der var ikke noget i Vejen for at spille Komedie paa det danske Sprog, naar det blot blev omhyggeligt behandlet. Endvidere lod hun Tilskuerne forstaa, at man vilde revse Fejl og Laster, men ikke udpege bestemte Personer, som hun sagde: »Jeg nævner ingen Mand, ej Sted, ej Hus, ej Gade, men straffer uden Frygt alt, hvad man bør at hade.«

og endelig bad hun Publikum vise lidt Venlighed i Begyndelsen og give sit Bifald til Kende, naar noget blev fundet godt.

Derefter opførtes som det Skuespil, der aabnede Forestagendet, ikke et Stykke af Holberg, men »Gnieren« af den franske Komedi-digter Molière, Holbergs beundrede Lærer.

E. C. T. Lunddahl.

—:—

Pletvand.

Man opløser ca. 50 Gr. hvid Søbe og 50 Gr. pulveriseret Soda i en Literflasker fyldt med lunkent Vand. Naar dette er opløst, blander man to Teskefulde Oksegald og noget Lavendelsspiritus deri, hvorefter det hele filtreres gennem et Stykke Klæde.

Det er nu færdigt til Brug, idet man forsigtigt børster Pletten med denne Opløsning, kun maa man passe at vaske efter med lunkent Vand, saa Pletvandet ikke bliver siddende i Tøjet.

Practicus.

Regn-Sommer.



Nu er Sommeren forbi, og jeg har egentlig ondt af alle de mange Mennesker, for hvem det kærkomne Konversationsemne »Vejret« er næsten uundværligt, — maaske har de ikke andet at tale om.

»Vad skal de saa staa sig paa? Der maa ske noget meget ekstraordinært med Vejret i dette Efteraar, for at det skal kunne hamle op med Sommeren, Sensation — Regnen, der for en Gangs Skyld gjorde Visens Ord sande: »For Regnen den regner hver eneste Dag« —

Den stakkels Regn, som alle har hakket paa (næsten alle), som om de samme Folk ikke havde beklaget sig i lige saa høje Toner, dersom det havde været rigtig Varme.

Der er maaske nogle Restauratører, der er gaaet ud over, skønt Caféskatens Tal taler om en ganske køn Omsætning — trods Vejret og de daarlige Tider. Men hvorfor skal jeg og Rotterne og de stakkels Embedsmænd være de eneste, der mærker de daarlige Tider.

Naa — det var det med Regnen, lad os se Sagen ganske uden Fordom. Har vi ikke haft det godt alligevel. De Folk, der er kommet hjem fra Ferie, har virkelig ikke klaget, de har blot nydt Opholdene mellem Bygterne saa meget stærkere. Er man endelig paaklædt dertil, er en Tur i Regn, en vidunderlig Nydelse, men det forudsætter dog, at man sætter Pris paa det!

Har vi ikke haft Masser af Grøntsager og Frugter, har vi ikke haft en god Høst og faaet meget Smakkravl og skadelige Insekter dræbt af den kolde Sommer, hvem har f. Eks. været plaget af Fluer i Aar?

Har vi maaske været særlig syge i Sommer, snarere tror jeg, vi slipper for knap saa mange Efteraarsforkølelser, da Temperaturøgningen ikke er saa stor.

Men enhver Sag kan jo ses fra to Sider, navnlig af dem, der altid skal gøre Vrovl. —

Sm. Høin

Aforismer.

Kun den, der kan taale en endnu større ved sin Side, er virkelig stor.

Naar Middelmaadigheden vil være original, opstaa let Smagløshed.

Selv i Tankernes Verden gives der Moder.

Den der bestiller lidt, bliver dadel af sin Chef, men den der bestiller for meget bliver endnu lettere dadel af sine Kolleger.

Stillet overfor egen Vildfarelse, tier den Vise, den Durkdrevne søger en Undskyldning og Taaben søger at besmykke den.

Ikke alene Tro, men ogsaa Vantro, kan frembringe Martyrer.

Kærlighed kan saa Grænserne fra det mest ophøjede til det latterligste.

Naar vi bliver tvungne til noget, kalder vi det Vold, tvinger vi selv, hedder det Magt.

Den der mener sig berettiget til at haabe, er forpligtet til at handle.

Den kinesiske Mur.

som blev bygget ca. 300 Aar før Kristus, er det mest imponerende Bygningsværk i Verden. Omtrent 300 Mil lang fører Muren over høje Bjergrygge, gennem dybe Dale og over Floder. Den højeste Bjergtop, Muren gaar over, er Snehætte, ca. 1600 Meter over Havet.

Ved de vigtigste Paser, er Muren bygget i indtil 3 Linier. Selve Muren er 8 Meter høj og lige saa tyk ved sin Grundflade. Den bestaar af en Jordkerne, udenpaa hvilken der nederst er Granit og ovenpaa dette Fundament, Murværk der er godt 2 Meter tykt ved Grunden og ved Toppen omtrent 1 Meter.

Denne dobbelte Mur, hvormellem Jordkernen ligger, er øverst til begge Sider forsynet med Brystværn 1½ Meter højt, og har desuden Skydeskaar for hver 2 Meter. Imellem Murene er Jorden beklædt med Fliser. For hver ca. 75 Meter findes der Vagttaarne, fra 4 til 7 Meter højere end selve Muren.

Matematikeren Barrow har udregnet, at dersom man tog Antallet af samtlige Huse i England (paa det Tidspunkt, hvor denne Udregning fandt Sted) c. 1,800,000 Stk., og regnede med ca. 500 Kubikmeter Murværk til hvert Hus, vilde dette ikke engang udgøre saa stor en Murmasse, som den findes i dette mægtige Bolværk mod Tartarerne. Der findes endda tilstrækkelige Sten, til at bygge en tynd Mur omkring hele Jorden.

Nøglen.

I 1790 blev der i Paris opført et Drama »De tre Søner« af Demoustier. Forfatteren overværede Forestillingen, skjult i en af de bagerste Loger. Her befandt sig ogsaa en ung Mand, der hvert Øjeblik gav sit Mishag til Kende over Stykket.

»Det er afskyeligt,« udbrød han bl. a. »Havde jeg dog blot haft en hul Nøgle, hvor skulde jeg da pibe.«

»Min Herre,« sagde Demoustier. »Det glæder mig at kunne opfylde Deres Ønske, her har De en hul Nøgle.« Og den unge Mand pib Stykket ud.

Da Stykket var omtrent forbi, kom en af Forfatterens Venner til Logen, oplagede Demoustier og udbrød: »Hvor det gør mig ondt, kære Demoustier, at se Eders Værk saaledes mishandlet!«

»Hvad, I er Demoustier,« udbrød den unge Mand fra før, dybt rødmende. »Hvorledes skal jeg undskyldte min Grovhed.«

»Har intet at betyde,« svarede Digteren. »Vis mig den Venlighed, at spise Frokost hos mig i Morgen.«

Den næste Dag uden Frokosten, viste det sig, at ogsaa den unge Mand var Skuespildigter og havde taget et Stykke med, hvorom han gerne vilde høre Demoustiers Dom. Denne bad ham læse Stykket op, og da den unge Mand var færdig og ængstelig spurgte om Dommen, svarede Demoustier leende: »Min kære unge Mand, kan De ikke laane mig en hul Nøgle!«

Rigtig Diagnose.

Den berømte parisiske Læge, Chirac, der var bleven alvorlig syg, tog i Feberheden sin Puls og sagde: »Her er jeg bleven kaldt for sent, denne Syge staar ikke til at redde,« og hans Profeti slog til.

Korrektur.

I en Klasse havde Eleverne skrevet paa Tavlen: »Læreren er en Æsel,« da Læreren saa dette, skrev han blot »driver« bagved.

Gudstjeneste og Moder

Søndag den 24. September
Ols Kirke Kl. 10, Skrm. Kl. 9½.
Allinge Kirke Kl. 2. Høstprædiken.

 **Grise,**
som bliver 4 Uger den 30. ds., er til Salg paa
Bakkegaard i Rutsker.

Æbler til Salg.
Maler Nielsen, Allinge.

Citron=Essens,

Vanille Essens,
Mandel Essens,
Rom Essens,
Ananas Essens,
meget kraftige Varer i store og smaa Glas til billige Priser.
J. B. Larsen.

Faaborg Frugtvine.

anbefales til billige Priser.
Aalborg Taffel Akvavit
er nedsat med 80 Øre Flasken.
Allinge **J. B. Larsen.**
Tlf. 12.

Allinge Biograf.

Søndag den 24. Sept. Kl. 8.
Rødt, hvidt og blaat Blod.
Stort spændende Filmsskuespil
i 5 Akter.

Hans Ungdomsbrud.

Morsomt dansk Lystspil.
I Hovedrollerne Fr. Buch og Rasmus Christiansen.

Roe- og Kartoffeloptagning

udføres ved Henvendelse til
Thorsen, Tein.
Tlf. Allinge 130.

Kvindelige Arbejdere

til Kartoffeloptagning anvises af
Julie Jensen, Brogade, Allinge.

Malkerøgter

søges straks samt en yngre Pige til 1ste November paa
Kirkebogaard pr. Allinge.
Tlf. Allinge 113.

En Pige

kan faa Plads paa Rø Skole til 1ste November.
Sommer.

Slagteheste

købes til højeste Pris.
Konrad Nielsen, Østervang.
Tlf. Allinge 103.

Konfirmations- Gaver.

Salmebøger og Telegrammer i stort Udvalg til billige Priser
Et Parti Dametasker i Skind særlig billig. Se Vinduerne.
Sandvig Boghandel
E. Abrahamsen, Tl. 55.

Gode hollandske

Blomsterløg

er hjemkomne.

„Halleløyst“, Allinge.
Tlf. Sandvig 6. og 47.

Overretssagfører

Bojesen Kofod, Rønne
St. Mortensgade 17.
Inkassations, Dokumentkrivning m. m.
Træffes i Hasle Onsdag Formd.



HERRE LINGERI

Vi har et stort Udvalg i

Manchetskjorter

til meget rimelige Priser.

Gode kulørte Skjorter 6,50.
Ekstra do. med Slips 8,00.
Flipper i alle Faconer.

Nordlandets Handelshus.

Nye Sendinger Flormel til nedsatte Priser.

Amerikansk meget kraftigt Mel sælges i 100 — 50 og 5 Kilogr. Poser samt i løs Vægt.
Prima dansk Fabrikat, malet af ny, tør Hvede, a 100 kg Sække, 5 kg Poser og løs Vægt.
Vi sælger meget billigt og bytter ogsaa gerne med alle Slags tørre Kornvarer af ny Høst.

Nordlandets Handelshus.

Alle Slags tørre Kornvarer

købes efter koll. Vægt. Prisen udregnes derefter paa Basis af Københavns Børsnotering. — Fugtige og spirede Varer købes ikke foreløbig.

Nordlandets Handelshus.

Ny Havre og Blandsæd

til Hønsfoder sælges.

Sund, stor Majs sælges billigt i

Nordlandets Handelshus.

Fin, lys Klipfisk,

55 Øre.

Allinge Kolonial & Produktforretning

KAFFE.

140 pr. halv Kg.

Allinge Kolonial- & Produktforretning

Færdige Klædninger og Klædevarer.

Stort Lager af Herreklædninger — saavel i kulørte som i fint blaat Serges og Cheviot. — Konfirmand- og Drengeklædninger i stort Udvalg. Ekstra Benklæder i mange Kvaliteter. Fine sribede Kamgarns- og svære blaa Fiskerbenklæder. Buchskind, Serges og Cheviot 6,50 pr. m.

Stort Udvalg af Prover, hvoraf De kan vælge og faa syet efter Maal. For solidt Arbejde og god Pasning garanteres. Konfirmand og Drengeklædninger er paa Lager i stort Udvalg

Jens Hansen.

Roofing, amerikansk Tagpap.

meget svær. 25 Kr. for 20 Kvadrat Meter.

Søm og Lim gratis.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Tak!

Alle nær og fjern, der ved Gaver og gode Ønsker glædede os paa vor Sølvbryllupsdag, bedes herved modtage vor hjerteligste Tak. De to smukke Gaver fra Byens Borgere vil stedse minde os om den lykkelige Tid vi har haft som Allingebo

20. Sept. 1922.

Alfrida og J. H. Dam.

Al Jagt er forbudt

uvedkommende paa Chr. Nielsens og F. Holms Grunde i Rø.

Jagende Hunde bliver skudt.

Den jagtberettigede.

Hestekød,

røget Kød og Spegepølse faas nu atter i min nyindrettede Butik.

Carl Jacobsen.

Cyklist, se her!

Et Parti stærke DÆK med Garanti sælges for Kr. 5,50.

Prima Slanger Kr. 2,50.

Cyklehandler Mikkelsen.
Allinge.

Koge-Kakkelovn,

Hess, Vejle, lidt brugt, til Salg.

Marielyst, Sandkaas.

En Karl

kan faa Plads til 1. November hos C. Kofoed, Bøgeskoven, Rø pr. Gudhjem.

Al Jagt

paa Østre Borregaard, [Kaggaard, Rutsker Kommunes Plantage paa Borreløngen, Vang Stenhuggeriers Grund, Hæbedamgaard og G. Linds Lynglod i Olsker er strængt forbudt alle uvedkommende.

Rutsker Jagtforening.

Mejeriet Humledal

afholder Licitation paa Mejeriet **Fredag den 6. Oktober** Kl. 2 over Kørsel af Mælk, Smør, Kul og Is for Aaret 1923.

Salg af Mejeriets Afald for s. A. samt Salg af brugte Genstande.

Endv. Forhandling om Mælkekørsel til Mejerierne Bjørnedal, Hammersdal og Kajbjerggaard i 3 Dage begrundet paa Opstilling af en ny Dampmaskine.

Konditioner og Køreplaner ligger til Eftersyn paa Mejeriets Kontor 3 Dage før Licitationen.

Bestyrelsen.

Høstfesten i Olsker

er udsat til Høsten er endt.

Olsker.

Tømmer-, Snedker- og Karetmagerarbejde udføres, saavel nyt som Reparationer. Eskild Jensen & S. Nielsen

Tlf. Allinge 82 Bi.

Ungt Menneske

søges til Medhjælp i Bageriet.

P. Holm, Allinge.

Kaffe.

Garanteret ren og kraftig Kvalitet. 140 Øre pr. Halvkilo.

J. B. Larsen.

Det betaler sig

ikke at køre uden Cykellygte, naar man kan købe en god og billig Lygte hos

Cyklehandler A. Mikkelsen, Allinge.

Til Konfirmationen!

anbefaler vi os med et stort Udvalg i Matros- og Jakkehabitter, samt et righoldigt Udvalg i sorte og hvide Kjøletøjer.

Kvaliteterne er gode og Priserne rigtige.

Nordlandets Handelshus.

Syltekrukker!

Stort Udvalg forefindes i

Allinge Kolonial & Produktforretning

Kunstgødningen

er hjemkommen og bedes afhentet.

Vi har endnu et lille Parti af det ekstragode Bindegarn Allinge Kolonial- og Produktforretning

BORNA er bedst og billigst

Twistlærred	70 cm.	70 Øre
do. svær	80 cm.	100 -
Sværtkipret	80 cm.	150 -

Nordlandets Handelshus.

BORNA smager delikat.



Extra billige Matroshabitter.

40 Stk. marineblaa Drengeshabitter — lige hjemkomne —

med korte, gennemforede Benklæder, syet af helulent Kamgarnscheviot, sælges saalænge Forraad haves til følgende fordelagtige Priser.

Nr.	3	4	5	6	7
	14,50	16,50	18,50	20,50	22,50

Endvidere haves et stort Lager i Matroshabitter og

Stortrøjer til Konfirmander.

Victor Planck, Allinge.



Nye Rosiner Dæk og Slanger!

1 Kr. pr. Halvkilo.

Nye Japan Ris,

40 Øre pr. Halvkilo.

smaa Japan Ris 30 Øre pr. Halvkilo.

J. B. Larsen, Allinge.

Et Parti stærke Dæk med Garanti Kr. 5,75.

Prima svære, røde Slanger Kr. 2,85.

Rich. Nielsen, Klemensker.

Tlf. n. 81.

CLOËTTA'S



Fineste dansk Fabrikat
i ½ Kg Pakker.



Vi har Eneforhandling
af det ægte

ZEPHYR REFORM KRAVETØJ

Spar Penge — Spar Vask.
Bemærk Varemærket.



Nordlandets Handelshus.

BORNA giver lækkert Smørrebrød.

Arbejdstøj og Underbeklædning

køber De altid bedst og billigst hos mig, naar De vil have noget, der er godt. Jeg har det største Lager til de billigste Priser. Eneudsalg af amerikansk Arbejdstøj og Overalls, det bedste, der findes til 8 Kr. pr. Stk. Drengedragter føres paa Lager i alle Størr. og Kvaliteter.

Jens Hansen.

BORNA er god!

Alle Mennesker,

som har set, hvorledes

Bornholms Vegetabil Margarine,

fremstilles, behandles og opbevares, vil ganske uvilkaarligt forlange dette højfine Produkt til sine Maaltider. — Alle Forretninger i Allinge-Sandvig sælger

Bornholms Vegetabil Margarine.

Regnfrakker.

En ny Sending Regnfrakker er hjemkommen.

Raglan Frakker med Bælte 23,50.

Engelske Militærkapper sælges med Garanti for 40,00.

Nordlandets Handelshus.

Saahvede

Trifolium Nr. 14. Panserhvede. Tystofte Smaahvede
1 Aars Avl.

Saarug. Petkus Rug, ren og fyldig, Prisen rimelig.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.



Vi kan anbefale vore Kunder at gøre Deres Indkøb af
Skeer, Knive og Gaffler m. m.

Da Tilførslen fra Tyskland er ved at høre op,
er Prisen atter stigende.

Det største Udvalg finder De i

Allinge Kolonial & Produktforretning

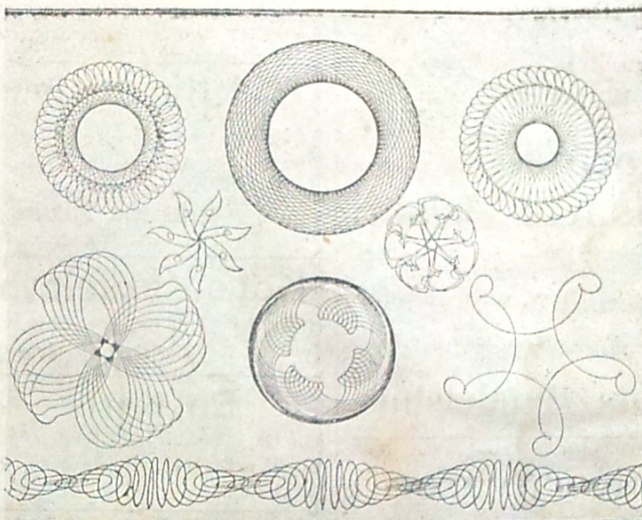
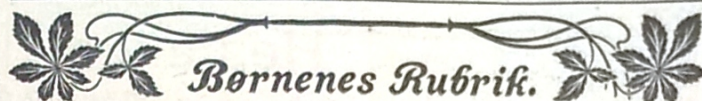
Maskinolie.

Cylinderolie til Oliemotorer og Dampmaskiner.

Konsistentfedt, Pudsetvist.

Kun fineste Kvaliteter føres.

Allinge Kolonial & Produktforretning

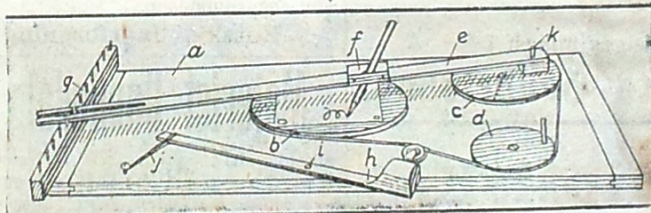


En nem Tegnemaskine.

Hvis jeg bad dig tegne saadanne Prydelser, som du ser her, saa vilde du maaske svare, at ganske vist er du flink til Tegning, men saadan-

ne Kruseduller kunne ikke en Gang Læreren.

Men der gives Maskiner, som kan tegne saadanne Ting, og den er slet ikke saa indviklet som man skulde tro.



Der er ingen Ende paa alle de forskellige Tegninger den kan prestere, og da den er billig og let at fremstille, saa foreslaar jeg at du gør et Forsøg. Paa et Stykke lige Bræt (a) anbringes tre Hjul (b c d) hver forsynet med en lille Rille, hvori der kan gaa en Snor. (b) er til Tegnepapiret, (c) er til Tegnelinealen og (d) er til Haandtaget hvormed man drejer rundt.

Paa Tegnelinealen (e) sidder en lille Klods (f) med et Udsnit, hvori Blyanten kan fastbindes. Venstre Ende af Linealen er gaffelformet, saa den efter Behag kan fæstnes paa et af Sømmene paa Liste (g). (h) er en lille Trælisse, som har den Opgave at holde Snoren stram. Den er, som du ser, forsynet med et Trissehjul i den ene Ende. Den er let fastgjort ved Hjælp af Skruen (i) og holdes ind til Snoren ved Hjælp af en Elastik (j). Om hele Mekanismen gælder den Regel, at den maa snurre let rundt.

Det eneste, der nu volder dig Vanskeligheder er hvorledes man laver Løbegangene langs Hjulenes Yderkant. Der er jo mange Maader. Man kan i et Træhjul file en lille Rille med en lille Rundfil. Man kan tage tre Stykker Pap og gøre det midterste Stykke en lille Smule mindre end de to yderste og saa under Pres klæbe alle tre Papskiver sammen til et Hjul.

I Stedet for Blyant kan man indsatte en Fyldepen — ja man kan endog indsatte to lidt fjernet fra

hinanden, en med sort og en med rødt Blæk. Ved den mindste Forandring paa Apparatet tegner den en ny Tegning. Hvad enten man flytter Gafflen hen paa et andet Søm, eller sætter Tappen hen paa et nyt Hul eller blot strammer Snoren, straks varierer Tegningen.

Men det er kun for de større Børn, her er et Par Smaahistorier for de mindre.

Hos os kan det være varmt, være er det i Afrika. Intet Under, at den lille Negerdreng tager sig et Bad.

Men det lille Fæhoved kan ikke svømme og naar lige at faa Raab om Hjælp, inden han synker ned. Heldigvis hører en Flok Elefanter hans Raab og iler til.

Og med forenede Kræfter suger de Dammen helt tom, og den lille „nigger“ kan frelst gaa i Land.



Køreplan.

gyldig fra 1. Juni for
Rønne-Allinge Jernbane

Søgnedage.

Rønne-Sandvig

Rønne H.	8,00	12,50	7,25
Nyker	8,17	1,10	7,42
Klemensker	8,30	1,28	7,55
Rø	8,46	1,46	8,11
Tejn	9,01	2,04	8,26
Allinge	9,12	2,17	8,37
Sandvig	9,20	2,25	8,45

Sandvig-Rønne

Sandvig	9,50	5,40	9,10
Allinge	9,57	5,48	9,17
Tejn	10,06	5,59	9,26
Rø	10,22	6,16	9,42
Klemensker	10,38	6,33	9,58
Nyker	10,50	6,45	10,10
Rønne H.	11,10	7,05	10,30

Søn- og Helligdage.

Rønne-Sandvig

Rønne H.	8,00	12,35	7,30
Nyker	8,16	12,51	7,46
Klemensker	8,28	1,03	7,58
Rø	8,43	1,18	8,13
Tejn	8,57	1,32	8,27
Allinge	9,07	1,42	8,37
Sandvig	9,15	1,50	8,45

Sandvig-Rønne

Sandvig	9,30	5,55	9,10
Allinge	9,37	6,02	9,17
Tejn	9,46	6,11	9,26
Rø	10,01	6,26	9,41
Klemensker	10,17	6,42	9,58
Nyker	10,27	6,52	10,10
Rønne H.	10,45	7,10	10,30

Søger De en Pige, en Karl eller en Dreng, eller mangler De en Svend eller Lærling en Fodermester eller anden Medhjælp, bør De snarest avertere i Nord-Bornholms Ugeblad der hver Fredag bringes direkte ind c. 1700 Hjem og læses af saa godt som hvert eneste Tyende. En Annonce her i Bladet vil derfor saa godt som altid bringe et tilfredsstillende Resultat.



paa Haandtaget og ring op Telefon Allinge 74, naar De har et eller andet at avertere.

Nordbornholms Ugeblads Annoncer virker bedst og koster mindst. Glem det ikke.



Nye Klædevarer

er hjemkommen og sælges til meget billige Priser.

Graa engelsk Habit, syet efter Maal, 89,00
Ægte blaa engelsk Serges 125,00
Habiter leveres efter Maal paa faa Dage.

Nordlandets Handelshus

Bindegarnet

er hjemkommen og kan afhentes. Større og mindre Nøgler efter Behag. Billigste Dagspris.

Allinge Kolonial- og Produktforretning